

Basutbildning om IF, adhd och autism - Teoretisk förståelse

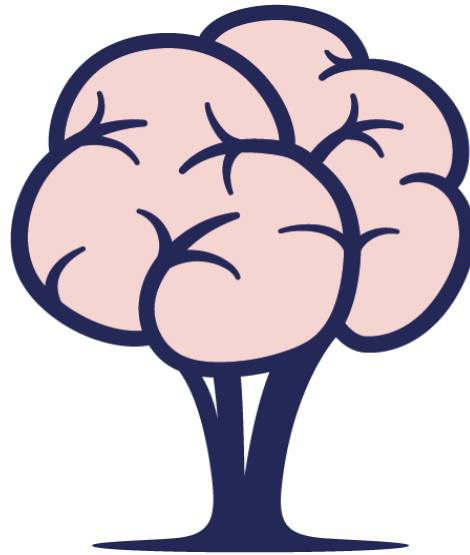
Kristin Backman och Elin Pettersson

info@npsupport.se

www.npsupport.se

**Neuropsykiatrisk
Support**

<http://www.npsupport.se>

Kunskap och förståelse
gör skillnad

Hur kan vi förstå
personernas situation?

Intellektuell funktionsnedsättning (IF)

Personer som har intellektuell funktionsnedsättning har svårt att klara av saker inom tre områden

1. Teori

Det vill säga kunna föreställa sig saker i tanken. Till exempel att läsa, skriva, räkna och annat som tränas i skolan.

2. Praktiska saker

Det vill säga vardagliga aktiviteter som till exempel att tvätta sig, klä på sig, städa och ha hand om pengar.

3. Socialt samspel

Det vill säga hur man umgås med andra. Att bedöma andra människor och situationer.

Intellektuell funktionsnedsättning (IF) delas in i fyra nivåer

Lindrig

Medelsvår

Svår

Mycket svår

Intellektuell funktionsnedsättning (IF)

Förstå och använda
information

Sortera ut viktig
information

Lösa problem

Hålla saker i minnet

Kommunikation och
kontakten med andra

Komma ihåg, komma på,
komma igång

Hantera och förstå
tid och pengar

Nedsatta funktionsförmågor vid IF

NPF

ADHD och Autism

Kognitiva funktionsskillnader –
Unika sätt att sortera, filtrera och bearbeta
information och intryck

Affektiva funktionsskillnader –
Unika sätt att reagera, agera och hantera känslor

ADHD/ADD

Arbetsminne

Uppmärksamhet och
koncentration

Impulskontroll

Planera och organisera

Aktivitetsreglering

Tidsuppfattning

Nedsatta funktionsförmågor

Mina känslor
svänger
verkligen
jättesnabbt

Jag kan bli jättetrött
efter att jag haft två
lektioner

När nå't är tråkigt
eller jobbigt
försvinner jag lätt
bort i andra tankar

Om det inte är
tydligt vad jag ska
göra så blir det så
att jag gör ingenting
istället

Ibland kan min
hjärna kännas
alldeles varm av alla
tankar som snurrar

Jag har svårt att få
energin att räcka en
hel dag

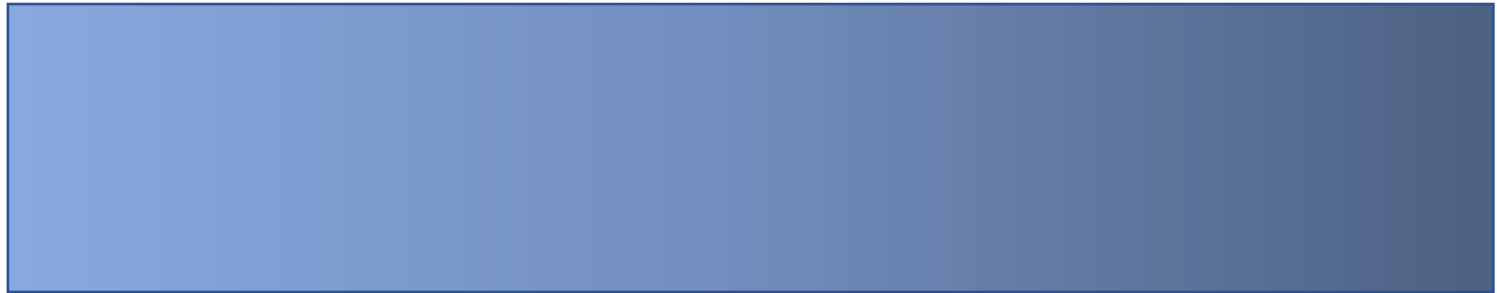
Ibland får jag svårt
att vara stilla och då
MÅSTE jag röra mig
hela tiden

Autism

Två områden:

- Social kommunikation
- Begränsade, repetitiva beteenden, intressen och aktiviteter samt annorlunda sätt att tolka sinnesintryck

Grader av autism

Nivå 1:

Kräver stöd

Nivå 2:

Kräver omfattande stöd

Nivå 3:

Kräver mycket omfattande stöd

Autism

Automatisering

Flexibilitet

Planera och organisera

Föreställningsförmåga

Ömsesidig social
kommunikation

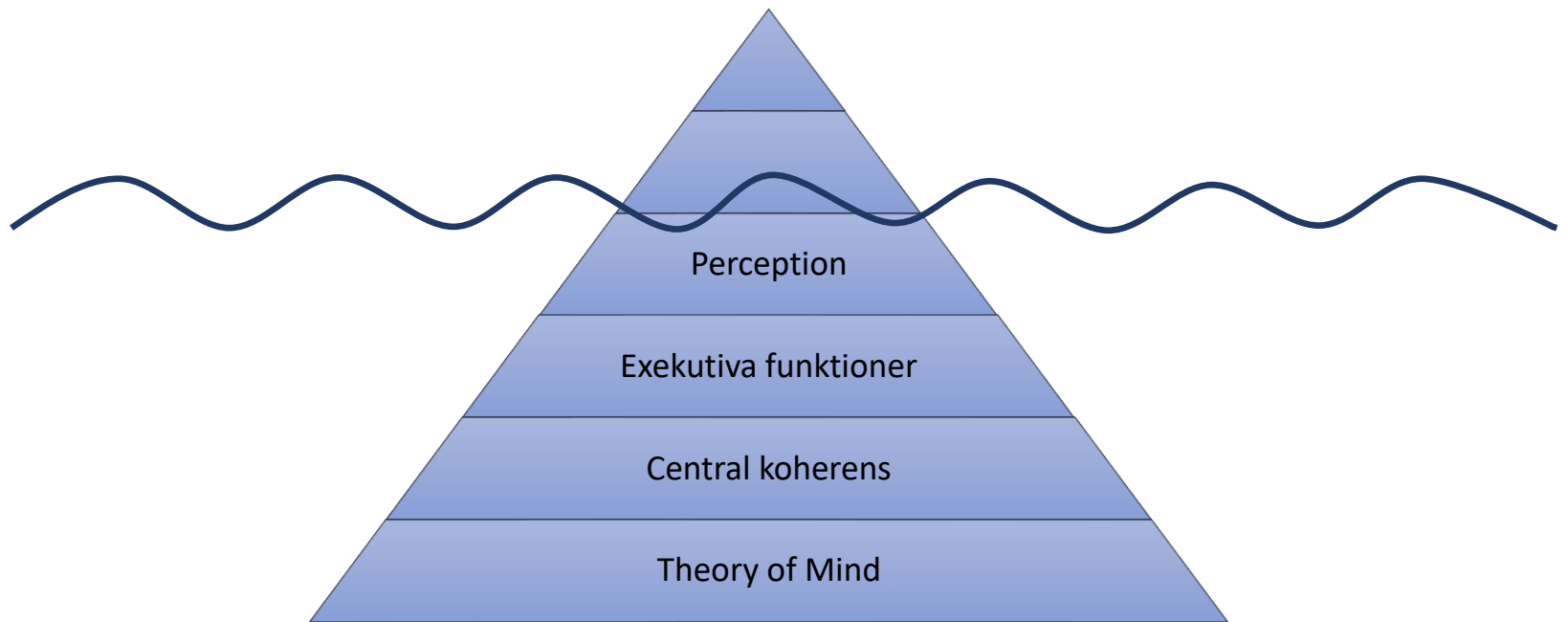
Helhet och
sammanhang

Sinnesintryck

Nedsatta funktionsförmågor

Över- och under ytan

Theory of mind/Mentalisering

Förmåga att förstå och tolka egna och
andras tankar och känslor

Central koherens

Vi förstår vad vi ser genom att tolka helheten

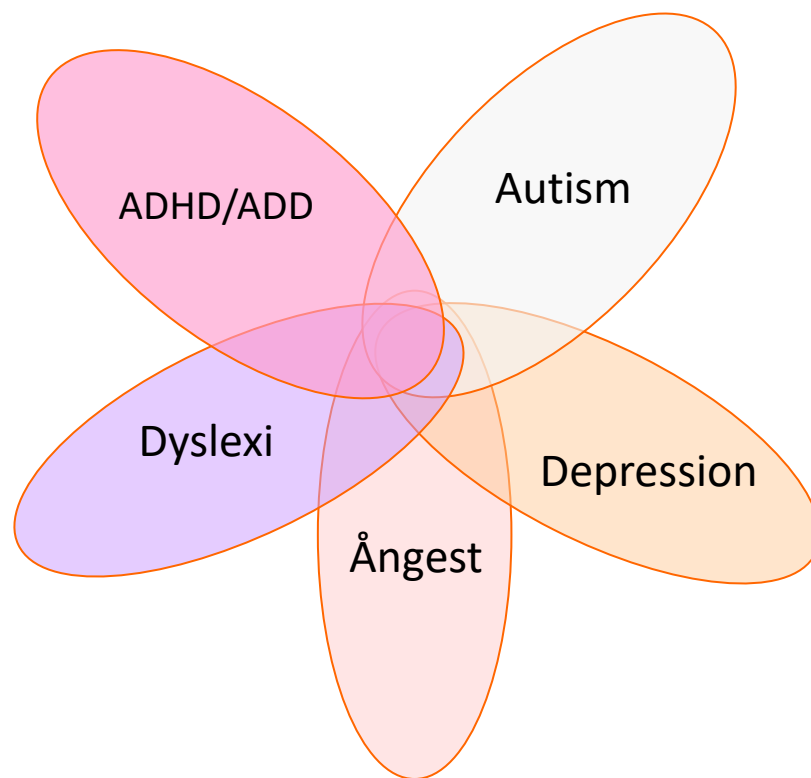
Exekutiva funktioner

Förmåga att planera och organisera,
reglera och hantera känslor

Perception

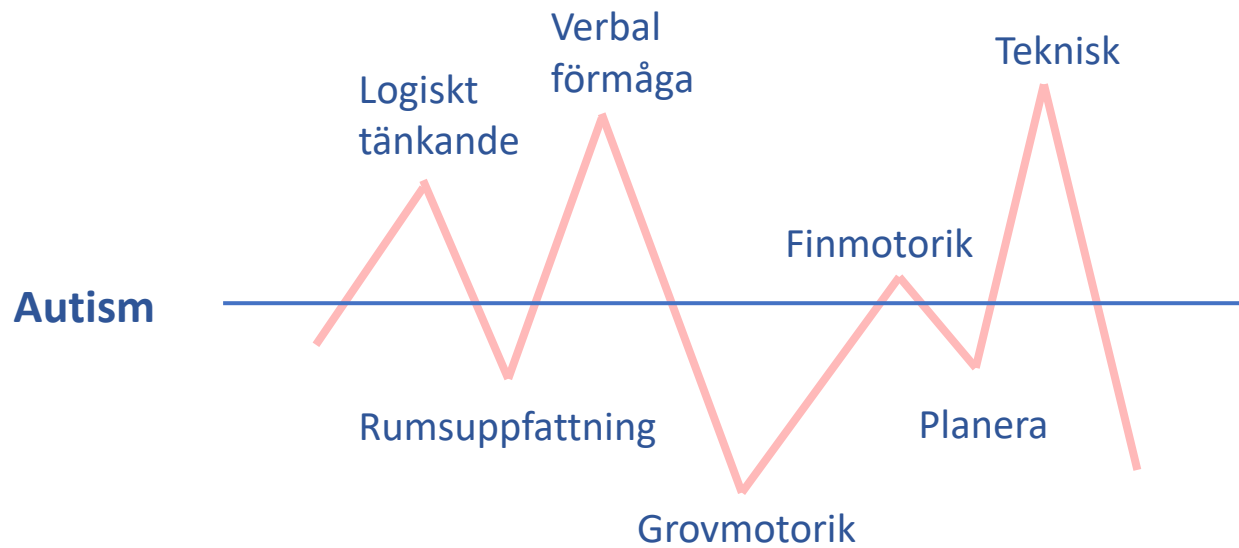
Förmåga att tolka och hantera sinnesintryck

Ofta överlappande problematik

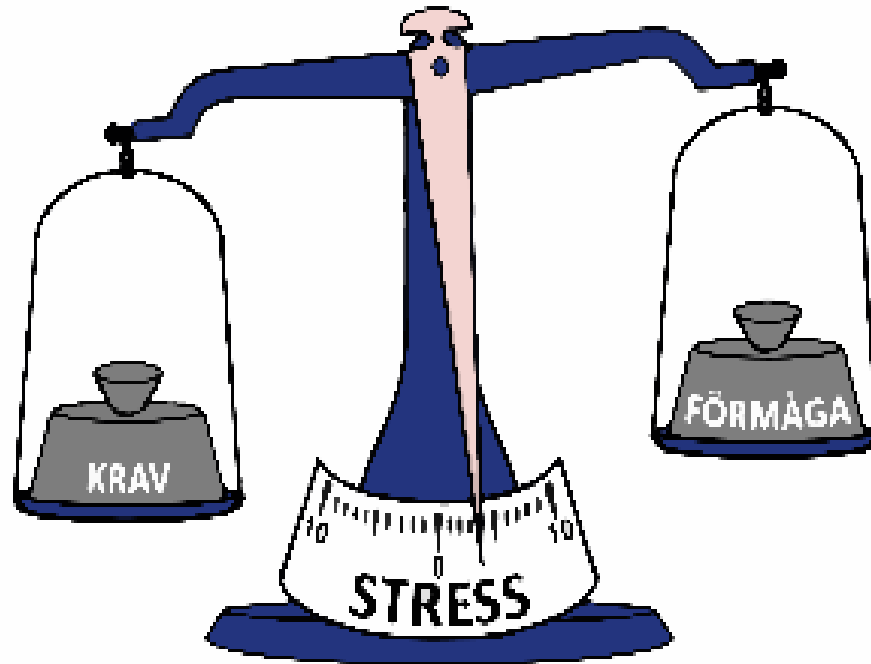

Varför är det så svårt för omgivningen
att förstå och bemöta NPF?

Ojämn profil

Stressorer i vardagen

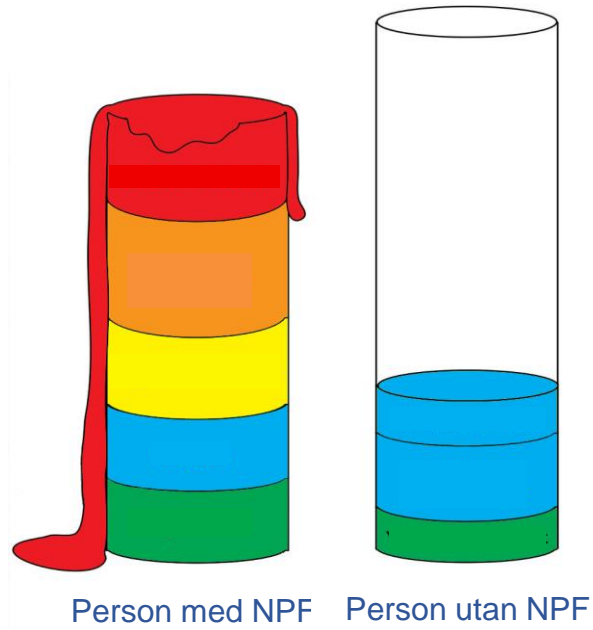

Vad kan stressa?

- Sinnesintryck
- Mycket information samtidigt
- Göra val
- Planera och organisera
- Förändringar
- Umgås med andra
- Tolka andra

Stress

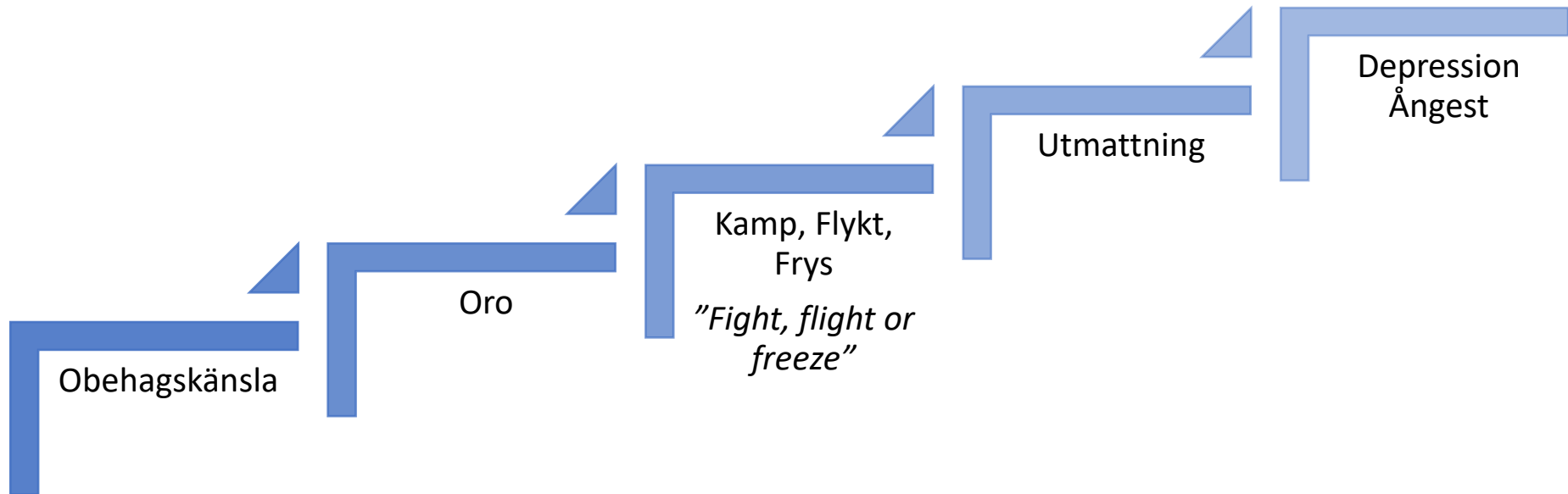
Forskningsläget

- Den kliniska erfarenheten visar att det finns många faktorer som i relation till krav kan ge upphov till stress och symtom som stämmer med utmattning.
- Forskning som specifikt handlar om skolrelaterad utmattning hos barn med autism är högst begränsad, men en allmän stresskänslighet hos många med autism finns väl beskriven i forskningslitteraturen vilket ofta visar sig i röriga och högljudda miljöer med många människor.

Gillberg centrum

Jakob Åsberg Johnels och Elisabeth Fernell, 2017

Stresstrappa

Utmattning

Före:
Signaler

Konflikter
Frånvaro
Obalans i känslorna
Ont i huvudet
Ont i magen
...

Nuläge:
Vad behöver vi
förstå?

Vem
bedömer?

Efter
förståelse:
Vad behöver vi
göra?

Använda kunskapen
och förståelsen
Kravlöshet
Långsam återgång
Återhämtning/Vila

Skadlig stress

Vad kan vi göra?

Yttre faktorer:

Ronda och sanera
i fysiska miljön

Gör vardagen
begriplig,
hanterbar
och meningsfull

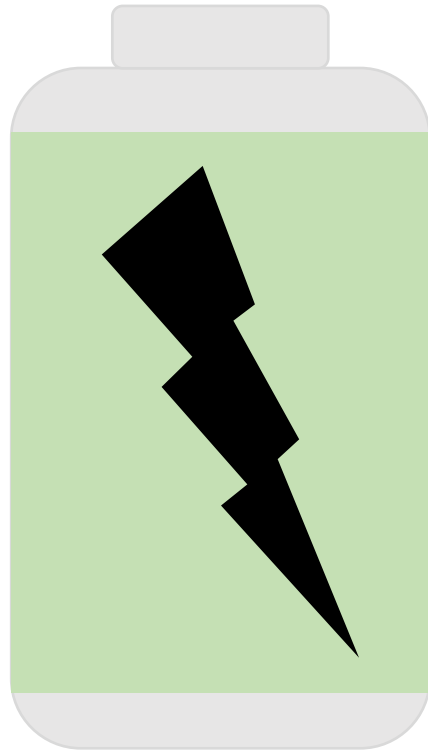
Inre faktorer:

Vila och
återhämtning

Färdigheter i
stresshantering

Energibalans

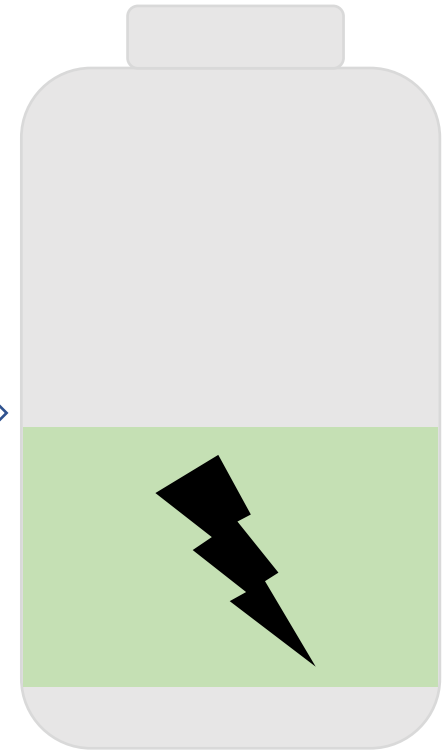
Igår

Början av dagen

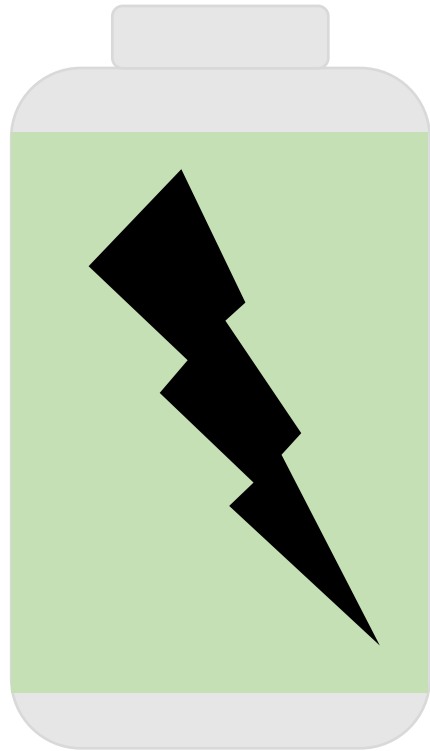

Under dagen

Slutet av dagen

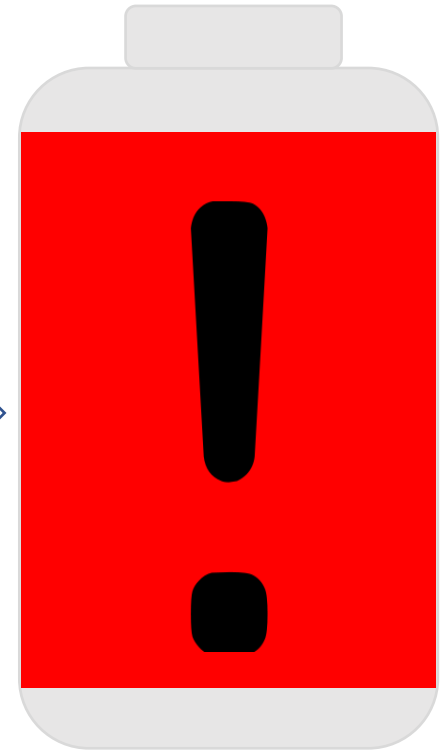
Idag

Början av dagen

Under dagen

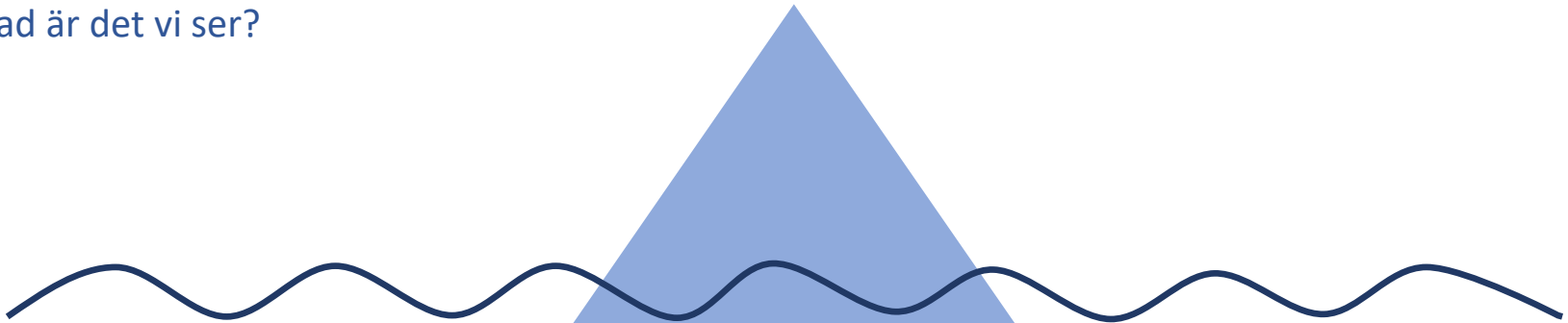

Slutet av dagen

Delaktighet i kartläggning

- Vad ser vi?
- Vad kan det bero på?
- Hur kan vi tolka och förstå?
- Vad kan vi göra?

Vad är det vi ser?

Vad kan det bero på?

Malin är inte med på idrotten

Petter svarar inte på frågor vid besöket

Personer gör så gott de KAN om de kan!

Av: Ross W Greene

Vår tolkning av personens beteende kommer att styra vårt handlande:

Olika sätt att tänka:

Tolkning av personens beteende:

Personens beteende uppfattas som planerat, viljestyrt och målmedvetet;
"vill testa gränser"
"vill få sin egen vilja igenom"

Strategi för bemötande:

Sätta tydliga gränser och lära personen att respektera vår auktoritet

Personens beteende orsakas av nedsatta funktionsförmågor som bl.a. kan innebära svårigheter att kommunicera och svårigheter att ta andras perspektiv

Vi behöver skaffa mer kunskap om de nedsatta funktionsförmågorna och hur det påverkar personen i vardagen

Vi måste anpassa bemötandet efter personens förmågor

**Neuropsykiatrisk
Support**

Tack för att ni lyssnat!

info@npsupport.se

Telefonnummer: 076-941 83 01

Hemsida: <http://www.npsupport.se>